

Arc romà d'accés al pont

Castellbisbal

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Terme de Castellbisbal. (08755 Castellbisbal)
Emplaçament BV-1201, km.0,5

Coordenades:

Latitud: 41.47501
Longitud: 1.93831
UTM Est (X): 411354
UTM Nord (Y): 4592034

Classificació

Número de fitxa 08054-167
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Antic Romà
Segle II-I a.C
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Fou restaurat el 1928
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Monument
Observacions protecció: BCIN (R.I.) - 51 - 0000310
Data aprovació: dv., 08/05/1925 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Estructural
Titularitat Pública
Titular: Diputació de Barcelona.(C/Urgell, 127 080 36 Barcelona)
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dl., 11/07/2011 - 02:00

Descripció

Arc triomfal d'època romana, que dona accés al pont del Diable de Martorell, municipi del qual el separa precisament el riu Llobregat. Situat al final de l'estrep del pont, sobre un basament de 9 m d'amplada i uns 10,6 m de longitud. Estructuralment consta d'un nucli de formigó recobert de carreus disposats en opus quadratum. Fou aixecat amb pedra de gres vermell del mateix tipus que el pont i amb pedra calcària, tot i que es presenta força desfigurada com a conseqüència de l'arrencament dels carreus per aprofitar-los en l'obra gòtica; sols resta dempeus l'argamassa interior de l'arc i els carreus, alguns amb motlures, que formen els sòcols. És un arc amb un sol ull i dues pilastres, que possiblement culminarien amb capitells corintis. L'obra original disposaria d'un total de 30 filades de carreus. El paviment de lloses que conserva, molt probablement, és l'original d'època romana. S'ha interpretat que aquest arc tindria una funció honorífica i/o de divisió territorial, sense que existeixi un consens al respecte. Entorn a aquesta qüestió, cal recordar la proposta d'identificació de Martorell amb el topònim "Ad Fines", present a les fonts escrites d'època romana. IZQUIERDO TUGAS, P (2000:39)

Observacions:

El 1908, Josep Puig i Cadafalch recollí la idea del doble arc de triomf, atribuint-los un significat territorial. Suposà que el pont romà tenia dues arcades desiguals, de llum similar a la de les gòtiques. Apareix als llistats d'elements del POUM amb el núm. B.04 Apareix als llistats d'elements del POUM amb el núm. B.04

Història

El pont de Martorell, conegut popularment com a Pont del Diable i antigament com a Pont de Sant Bartomeu, és un pont d'origen romà, de finals del segle I aC, refet en època gòtica (entre 1283 i 1295) i reconstruït després de la guerra civil, en què fou volat. Les marques epigràfiques de les legions romanes que el construïren permeten afinar la cronologia romana del pont entorn dels anys 9-8 aC, segons estudi de M. Mayer, I. Rodà i G. Fabre. Això coincideix amb la data de remodelació de l'antiga Via Hercúlea, des d'aleshores coneguda com a Via Augusta, i que cal datar en aquests anys, tal com sabem per altres fonts (pedres mil·lenaris). L'arc es construï posteriorment, tot i que és pot datar amb precisió. Algunes fonts apunten cap a la primera meitat del segle II d.C. D'altra banda, el mil·liari romà trobat a les excavacions de Santa Margarida, de l'emperador Manenci, data entorn al 350-353 la restauració de l'antiga Via, i un altre possible moment de construcció. PAGÈS PARETAS (1992: 46). El 1928 l'arc romà va ser consolidat per la Diputació de Barcelona. El 1933, la Generalitat de Catalunya, sota la direcció de l'arquitecte Jeroni Martorell, sufragà obres consistents en enretirar les baranes i el terraplè que ocultaven bona part de l'arc de triomf i sobrecarregaven el pont. Sota el terraplè hi va aparèixer l'enllosat original, que s'adossa a la base de l'arc de triomf.

Bibliografia

ÁLVAREZ, A. [et al.] . (2009) "El puente romano (Pont del Diable) de Martorell (Barcelona)". A:VII Congreso Ibérico de Arqueometría . Madrid ., p.618-627 . ESTRADA, J. (1969) Vías i poblamiento romanos en el territorio del área metropolitana de Barcelona . Barcelona .Comisión provincial de urbanismo de Barcelona. FABRE, Georges; MAYER, Marc & RODÀ, Isabel: "À propos du Pont de Martorell: la participation de l'armée à l'aménagement du réseau routier de la Tarraconaise orientale sous Auguste", en

Épigraphie Hispanique, Paris, 1984, p.282-288. FARRENY, M.; MAURI, A.; VIVES, M . (1994) "La seqüència històrica del Pont del Diable i el seu context territorial" A: Miscel·lània d'homenatge a Jaume Codina . El Prat de Llobregat .Ajuntament d'el Prat de Llobregat-Columna-El Pont de Pedra, p.219-250 . GRUP D'ESTUDIS MARTORELLENCES .(1982) Pont del Diable: VIIè centenari de l'obra gòtica 1283-1983 . Martorell . IZQUIERDO TUGAS, P. (2000) "Intervenció arqueològica al pont del Diable (Martorell/Baix Llobregat- Castellsbisbal/Vallès Occidental). Resultats de la primera fase" a Tribuna d'arqueologia 1997-1998, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona. P-39-53

